

Правильник впоряду

Впоряд – засіб, побудований за принципом військового підпорядкування, що координує поведінку окремих осіб чи відділів для здійснення спільних завдань. Впоряд вимагає повного підпорядкування провіднику в межах визначених команд. В Пласті впоряд є одним з самовиховних засобів.

Команда (наказ) – сигнал до виконання відповідної дії (подаємо голосом, свистком, рухом руки тощо).

Поняття команди пластового впоряду

Кожна команда пластового впоряду складається з двох або трьох частин:

- **вказівної** (вказує на особу чи відділ, що має виконати наступні команди – «Гурток...», «Курінь...», «Пл..розв. N.N....») – ця команда вживається за потребою, наприклад, якщо довгий час не віддавалось жодних команд чи необхідно надати наказ тільки до частини присутніх тощо.
- **підготовчої** (вказує на зміст команди)
- **виконавчої** (вимагає негайного і чіткого виконання всієї команди).

Підготовчу частину команди провідник виголошує з наростаючою інтонацією, подовжуючи склад чи склади команди, виконавчу частину – різко і підвищеним голосом. Видовжена частина підготовчої команди дає нагоду зорієнтуватись, яка це команда, підготуватись до її виконання. Різка виконавча частина наказує чітко і правильно виконати всю команду.

Винятками є ті команди, що не поділяються на частини. Вони виголошуються неподільно, як виконавча частина: **ПОЗІР! СВОБІДНО! РОЗХІД! ВЕРНИСЬ! ПРЯМУЙ!**

Зімкнені лади

Зімкнений лад - організований відділ пластунів. Існує два різновиди зімкнених ладів: лава і ряд.

Шикуння – процес формування зімкнених ладів.

Крило – праве і ліве завершення ладу.

• ЛАВИ (ОДНОЛАВА, ДВОЛАВА, ТРИЛАВА...)

Однолава: зімкнений лад, в якому пластуни стоять в прямій лінії, один поруч з іншим, усі звернені лицем вперед. Найвищий стоїть на правому крилі лави (він стає правим криловим), а всі решта, по зросту, зліва від нього, на відстані 10 см одне від одного. Останній, найнижчий, стає лівим криловим. Провідник відділу (гуртковий, курінний тощо) стоїть на чолі відділу в лаві перед найвищим криловим..

Дволава: зімкнений лад, що складається з двох лав, одна за другою на віддалі приблизно 75 см (на відстані витягнутої вперед руки). Пластуни шикуються за зростом, заповнюючи одночасно першу і другу лаву: найвищий (“криловий” першої {передньої} лави) стає за три кроки перед провідником, другий за зростом (“криловий” другої {задньої} лави) стає за першим, на віддалі витягнутої руки. Третій за зростом стає по лівій стороні крилового першої лави, четвертий за зростом стає за ним, в другій (задній) лаві, по лівій стороні крилового другої лави, і т.д., доти поки всі стануть в лаву. Провідник відділу (гуртковий, курінний тощо) стоїть на чолі відділу в лаві перед найвищим криловим.. За провідником відділу ніхто не стоїть. Якщо число пластунів непарне (неповний лад), останній в другій (задній) лаві стає за останнім першої лави, залишаючи порожнє місце справа від себе.

Трилава: зімкнений лад, що складається із трьох лав, віддаль між якими дорівнює приблизно 75 см (відстань витягнутої руки). Пластуни шикуються за зростом: найвищий (“криловий” першої лави) стає на три кроки перед провідником; другий за зростом (“криловий” другої лави) стає за ним; третій за зростом (“криловий” третьої лави) стає за криловим другої лави. Відтак четвертий за зростом стає біля крилового першої лави, п'ятий за зростом — біля крилового другої лави, шостий за зростом — біля крилового третьої лави і т.д. Провідник відділу (гуртковий, курінний тощо) стоїть на чолі відділу в лаві перед найвищим криловим. За провідником відділу ніхто не стоїть

Коли бракує одного пластуна, щоб заповнити третю лаву в кінці (неповний лад), останні пластуни шикуються так, щоб вільне місце було в другій лаві, друге місце з кінця. Якщо бракує двох для заповнення трилави в кінці, тоді пластуни шикуються так, щоб два вільні місця припадали в другій лаві, друге і третє місця з кінця.

Можливе також шикування у більшу кількість лав. Перебудова та переміщення таких шикувань набагато складніша.

- **РЯДИ (ОДНОРЯД, ДВОРЯД, ТРИРЯД...)**

Ряд: зімкнений лад, в якому пластуни стоять за зростом один за одним, на віддалі приблизно 75 см (відстань витягнутої руки). Найвищий (“чоловий”) стоїть на три кроки перед провідником, лицем до провідника, а решта шикуються за ним.

Дворяд: зімкнений лад, що складається з двох рядів один біля одного, причому відстань між рядами така ж, як відстань між пластунами в лаві. Найвищий (“чоловий” першого ряду) стоїть на три кроки перед провідником; другий за зростом (“чоловий” другого ряду) стоїть по лівій стороні чоловічого першого ряду. Третій за зростом стоїть за чоловічим першого ряду, четвертий за зростом — за чоловічим другого ряду і т.д.

Коли є непарне число пластунів (неповний лад), тоді останній з другого ряду ступає на одне місце назад, біля останнього першого ряду; вільне місце знаходиться перед ним (друге місце ззаду в другому ряду).

Триряд: зімкнений лад, що складається з трьох рядів один біля одного, при чому відстань між рядами така ж, як відстань між пластунами в лаві. Найвищий (“чоловий” першого ряду) стоїть на три кроки перед провідником. Другий за зростом (“чоловий” другого ряду) стоїть біля чоловічого першого ряду, по його лівій стороні. Третій за зростом (“чоловий” третього ряду) стоїть по лівій стороні чоловічого другого ряду.

Якщо бракує одного пластуна, щоб заповнити третій ряд, тоді пластуни шикуються так, щоб порожнє місце було передостаннє в другому рядуі. Коли бракує двох пластунів, щоб заповнити другий і третій ряд, тоді пластуни шикуються так, щоб два порожні місця знаходилися в другому рядуі, перше і друге ззаду. В цей спосіб триряд буде замкнений з чотирьох сторін.

Можливе також шикування у більшу кількість рядів. Перебудова та переміщення таких шикувань набагато складніша.

Основні постави пластового впоряду

- **СТРУНКО! (Струн-ко)**

Пластун стоїть одинцем, тіло звернене в сторону провідника, випрямлене в повний зріст; каблучки черевиків зібрані разом, носки розведені до кута 45° (на ширину одної ступні), вага тіла рівномірно розподілена на обидві ноги і цілі ступні. Коліна легко стиснені і випрямлені; живіт легко втягнений, груди подані вперед, руки вільно опущені вздовж тулуба, долоні зібрані в кулаки і притиснуті до стегон (середній палець уздовж бічного шва штанів чи спідниці), голова випрямлена, зір спрямований вперед.

Постава не має бути напружена, проте випрямлена та не згорблена. Коли стоїмо на "струнко" не можна рухатися, говорити, сміятися, співати, обганяти мух тощо; виняток тут є співання гімну, звітування і т.п., що звичайно є попереджене окремою командою. З цієї основної постави виконуємо усі інші впорядкові вправи, якщо інакше не зазначено в описі команди.

- **СПОЧИНЬ! (Спо-чинь)**

З постави на „струнко” висуваємо ліву ногу скосом вбік на 10-15 см так, щоб п'ятка лівої ноги знаходилася на прямій лінії з носком правої ноги; вага тіла переходить на праву ногу. Руки вільно опущені вздовж тулуба.

На "спочинь" можна рухатись, не виступаючи з лави, поправляти одяг, але не можна змінювати вигляд однострою (підкочувати рукави, знімати чи одягати накриття голови і хустку) без окремого наказу чи дозволу бунчужного; без дозволу не можна говорити.

- **СВОБІДНО! (Свобідно)**

Команда дозволяє більшу свободу рухів, ніж на „спочинь”: можна говорити, співати, рухатися, сидіти, проте без окремого дозволу не можна виходити із свого місця в лаві чи міняти вигляд односторою (скидати накриття голови, підкочувати рукави, розпинати комір).

Привітання в Пласті

В поставі на „струнко” прикладаємо долоню правої руки, складену в пластовому знаці, до краю накриття голови над правою бровою. Долоня правої руки має бути звернена донизу. У випадку, коли пластуни не мають накриття голови, вони віддають почесність, піднімаючи три пальці правої руки до висоти рамена; долоня руки звернена вперед і вгору (а не навскіс вбік чи вперед). Рука має бути в тій самій площині, що і плечі та тіло.

Палиця „до стони” (див. нижче): прикладаємо долоню лівої руки, складену в пластовому знаці, до палиці на рівні грудей. Долоня лівої руки має бути звернена вниз.

Палиця „на плече” (див. нижче): притримуючи кінець палиці, опускаємо ліву руку вздовж тіла, праву руку, долоня якої складена в пластовому привіті, піднімаємо до рівня грудей так, щоб пальці доторкнулись палиці. Долоня правої руки має бути звернена вниз.

- **СКОБ! (СКОБ)**

Використовується для привітання відділу. Після нього пластуни голосно та одночасно відповідають “Сильно, Красно, Обережно, Бистро”. Необхідно виголошувати цю команду в поставі “струнко”, але якщо вона була виголошена на “спочинь” (наприклад, під час промов на різноманітних урочистостях), то пластуни самостійно стають на "струнко", відповідають “Сильно, Красно, Обережно, Бистро” і повертаються до постави “спочинь”.

Такий спосіб поздоровлення вживаємо під час пластових церемоніалів (напр., підвищення пластового ступеня, перехід з одного уладу до іншого, надання відзначення тощо), щоб вишанувати певну особу.

У виняткових випадках (напр., привітання новозаприсяжених) команда може бути виголошена “Тричі СКОБ!” – відповідь повторюється тричі.

Новацтво вітаємо гаслом „ГОТУЙСЬ!”.

- **СЛАВА! (Слава)**

Привіт “Слава!” вживаємо, щоб відзначити не суто пластове досягнення особи чи гуртка/курня (напр., виграш в тереновому змазі, надання признання, закінчення іспиту вмілості і т.п.). Команда переважно звучить так: “На честь ... слава” (або “Тричі слава”), а відділ одночасно гукає “Слава” (або три рази “Слава”). Виголошення цієї команди можливе тільки в поставі “струнко”.

Всі впорядові команди провідник виголошує з постави «струнко».

Впоряд на місці

- **ПОЗІР!** (Позір)

Це підготовча команда чи радше заклик, що змушує пластунів звернути увагу на провідника, що виголосив цю команду. Команда “позір” дає змогу пластунам підготуватися до виконання наступної команди (наприклад, “Збірка” чи “Струнко”), особливо коли виконати її негайно їм було б тяжко (напр., пластуни сидять при столі, грають в гру, ставлять щоглу). На цю команду пластуни якнайшвидше лишають те, чим займалися, і у вільній поставі (але без розмов чи зайвого руху), готові до наступної команди, звертають свій погляд на провідника. Можна використовувати цю команду і як заклик до уваги чи тиші.

- **ЗБІРКА!** (Збірка)

На команду „Збірка” пластуни, рухаючись бігом, шикуються перед провідником. Опис шикуння див. у частині „Зімкнені лади”. Коли пластуни шикуються, не повинні проходити між провідником і зімкненим ладом.

Повсякденна збірка повинна завжди мати один рід зімкненого ладу; однолава, дволава, по гуртках і т.п. Провідник мусить завчасно обумовити рід зімкненого ладу, який вживатиметься у повсякденних збірках.

При виголошенні команди можна вказати частину, для якої виголошується ця команда, та форму шикуння ладів. Таким чином команда буде виголошуватись:

ГУРТОК (КУРІНЬ, ТАБІР,...), В ОДНОЛАВІ (В ДВОЛАВІ, В ДВОРЯДІ ...) ЗБІРКА!

- **СТРУНКО!** (стру-у-ун-КО)

Опис виконання команди див. в частині „Основні постави пластового впоряду”.

Оскільки ця постава є відносно виснажуюча, бунчужний не повинен змушувати пластунів довго стояти на “струнко”. Якщо пластуни не вишикувані в зімкненому ладі, тоді команду “СТРУНКО” треба обов'язково попередити командою “ПОЗІР”.

- **СПОЧИНЬ!** (спо-о-о-ЧИНЬ)

Опис виконання команди див. в частині „Основні постави пластового впоряду”.

- **ЗМІНИ НОГУ!** (зміни-и-и НОГУ)

На підготовчу частину „зміни” приставляємо ліву ногу до правої і таким чином повертаємося до основної постави на „струнко”, на виконавчу „НОГУ” відставляємо праву ногу скосом вбік на півкроку (якщо попередньо вже надавалась команда „Зміни ногу”: на підготовчу частину „зміни” приставляємо праву ногу до лівої і таким чином повертаємося до основної постави на „струнко”, на виконавчу „НОГУ” відставляємо ліву ногу скосом вбік на півкроку). Надається ця команда бунчужним для цілого відділу пластунів (курень, гуртка, табору тощо) у випадку довгого перебування у поставі “спочинь”.

- **СВОБІДНО!** (СВОБІДНО)

Опис виконання команди див. в частині „Основні постави пластового впоряду”.

Надавати команду „свобідно” можна і на „струнко”, і на „спочинь”. Перехід з постави на „свобідно” до постави на „струнко” треба попередити командою „позір”.

- **ДО ЗВІТУ ГЛЯНЬ!** (до звіту-у-у ГЛЯНЬ)

На цю команду з постави на “струнко” звертаємо голову та зір в сторону особи, якій звітують. Слід дивитися на того, кому звітували, до команди “Прямо глянь”.

- **НА ПРАПОР ГЛЯНЬ!** (на прапо-о-ор ГЛЯНЬ)

На цю команду з постави на "струнко" звертаємо голову та зір в сторону прапора, який тримає хорунжий. Якщо хорунжий з прапором рухається, то зір необхідно вести за його рухом. На прапор необхідно дивитися аж до команди "Прямо глянь".

- **ВПРАВО/ВЛІВО ГЛЯНЬ!** (вправо-о-о /вліво-о-о ГЛЯНЬ)

Цю команду виконуємо з основної постави, щоб віддати шану. Звертаємо голову в означений напрям, скеровуючи зір за особою або предметом, якому віддаємо шану. Коли об'єкт міняє місце, зір і голову спрямовуємо за його рухом. Якщо особа/предмет перебуває за полем зору, то зір і голова скеровані тільки вправо/вліво. Щоб повернути пластунів до основної постави „струнко”, необхідно надати „Прямо глянь” (див. нижче).

Ця команда може надаватись в ході.

- **ПОЧЕСТЬ ДАЙ!** (поче-е-есть ДАЙ)

Цю команду виконуємо з основної постави, щоб віддати шану. Команду виконують тільки пластуні, що стоять на чолі відділу чи наодинці. При виконанні цієї команди пластуні піднімають руку у пластовому привіті, як це описано в частині «Привітання в Пласті».

Команду „почесть дай” не можна віддавати перед командою ВПРАВО/ВЛІВО/НА ПРАПОР ГЛЯНЬ”. Щоб повернути пластунів до основної постави „струнко”, необхідно надати „Прямо глянь” (див. нижче).

Ця команда може надаватись в ході.

- **ПРЯМО ГЛЯНЬ!** (прямо-о-о ГЛЯНЬ)

Команду надаємо після “Вправо/вліво глянь”, „Почесть дай”, „До звіту глянь”, „До правого/лівого рівнясь”, „На прапор глянь”; повертаємо голову назад до основної постави на „струнко”. Без виголошення цієї команди після вказаних вище не може надаватись жодна інша впорядова команда, яку можна надати у поставі “струнко”.

- **ПРАВОРУЧ!** (право-о-о-РУЧ)

Ця команда наказує повернутися на 90 градусів вправо. Щоб правильно виконати поворот, треба його розділити на дві частини. В першій частині, спираючись пальцями лівої ноги об землю, на п'яти правої ноги повертаємо тіло в праву сторону. В другій частині повороту приставляємо ліву ногу до правої (не слід високо піднімати ногу, а доставляти її звичним півкроком) та займаємо основну поставу.

- **ЛІВОРУЧ!** (ліво-о-о-РУЧ)

Команда подібна до “Праворуч”, лише повертаємося на 90 градусів вліво. В першій частині повороту, спираючись пальцями правої ноги об землю, на п'яти лівої ноги повертаємо тіло в ліву сторону. В другій частині повороту приставляємо праву ногу до лівої та займаємо основну поставу.

- **ОБЕРНИСЬ!** (обе-е-ер-НИСЬ)

Ця команда наказує обернутися на 180 градусів. Поворот завжди виконується в ліву сторону. Подібно як при команді “ліворуч”, в першій частині повороту, спираючись пальцями правої ноги об землю, на п'яти лівої ноги повертаємо тіло в ліву сторону на 180 градусів. В другій частині повороту приставляємо праву ногу до лівої та приймаємо основну поставу.

- **ДО МОЛИТВИ!** (до-о-о МОЛИТВИ)

Команду вживаємо перед молитвою, переважно на ранкових та вечірніх збірках, урочистостях, а також перед та після прийняття їжі. Команду надаємо тільки в поставі на "спочинь". На "до" усі стають на "струнко"; після виконавчої частини команди всі хлопці, включно з бунчужним, знімають накриття з голови. Накриття голови (беретка, капелюх

тощо) лежить на лівій руці, зігнутій під кутом 90° градусів. Долоні рук складені разом. У разі відсутності накриття голови – рукискалдені на рівні грудей. Після виголошення молитви всі повертаються до постави на “спочинь” та очікують наступної команди бунчужного.

- **ПО МОЛИТВІ!** (по-о-о МОЛИТВІ)

Команду вживаємо після проведення молитви, коли усі стоять на “спочинь”. На команду “по” усі стають на “струнко”; після “молитви” усі вертаються до постави на “спочинь”. Щойно тоді усі хлопці вбирають накриття на голову. Бунчужний або той, що дає команди впорядку, вбирає накриття на голову безпосередньо після закінчення молитви, перед тим, як надасть команду “По молитви”.

- **ДО ПРАВОГО / ЛІВОГО РІВНЯЙСЬ!** (до правого-о-о / лівого-о-о РІВНЯЙСЬ)

Команду виконуємо лише при поставі на “струнко” для правильного шикування зімкненого ладу (див. частину „Основні постави пластового впорядку”). Усі пластуни повертають голови в сторону свого правого/лівого сусіда (правий/лівий криловий залишається в поставі на “струнко”) і перш за все вирівнюють інтервали. Після вимірювання інтервалів в лавах необхідно вирівняти лави, виставивши носки по одній лінії. Виконавши рівняння, далі дивляться на правого/лівого сусіда аж до наступної команди (див. вище “Прямо глянь”).

При шикуванні пластунів в більш ніж одну лаву, крилові задніх лав перевіряють віддаль між лавами, відтак займають поставу на “струнко”, всі інші перевіряють рівняння в лавах за криловими та чоловічими. При рівнянні пластуни не мають вихилитися вперед, щоб побачити крилового; лави вирівняна тоді, коли кожний пластун в лаві лівим оком бачить вухо свого правого/лівого сусіда в лінії з криловим.

При рівнянні після команд “В дволаву ставай”, “В трилаву ставай” (див. нижче) тощо другий ряд рівняється як описано вище, а всі інші виконують “праворуч”, підходять на потрібну відстань, виконують “ліворуч” і рівняються як звичайно. Важливо, щоб повороти при цьому виконувались всім рядом.

- **НА СТАН ВІДЧИСЛИ!** (на ста-а-ан ВІДЧИСЛИ)

Цю команду подаємо, лише коли пластуни в поставі на „спочинь”. На першу частину команди („на стан”) пластуни стають на „струнко”. Криловий одночасно робить три дії: повертає голову вліво, виголошує „один”, стає на „спочинь”, а після цього повертає голову прямо. Другий в лаві повертає голову вліво, каже „два”, стає на „спочинь”, а після цього повертає голову прямо. Відлік ведеться кількісними (один, два, три,..., десять), а не порядковими (перший, друга,...) числівниками. Решта пластунів в лаві відчислюють так, як перші, аж до останнього в лаві. Останній пластун не повертає голову вліво, а виступає з лівої ноги крок вперед і виголошує „П'ятнадцять, двадцять”, після цього повертається на своє місце і стає на „спочинь”.

Якщо в зімкненому ладі є більше, ніж одна лави, пластуни в задніх лавах на команду „на стан” стають на „струнко”; після того, коли пластун, що стоїть в першій лаві перед ними, виголосив свій порядковий номер та стає на “спочинь”, вони стають на „спочинь”, без повороту голови вліво. Останній задньої лави стає на “спочинь” після того, як відзвітує про загальний стан зімкненого ладу, а саме:

- 1) якщо в кожній лаві є рівне число пластунів, тоді останній в задній лаві має вигукнути „повний” (означаючи провідникові, що загальний стан лав є повний).
- 2) якщо всі лави не є заповнені, тобто бракує одного чи більше пластунів, останній пластун в задній лаві вигукує „неповний – один (або два – число пластунів, яких бракує в другій лаві). Потім провідник перераховує за формулою кількість присутніх у зімкненому ладі: M (к-ть у 1-й лаві) $\times N$ (к-ть лав) – K (скільки не вистачає до повного ладу).

Коли при виконанні команди вийде помилка, на команду провідника „Вернись” (див. нижче) всі пластуни вертаються до постави „спочинь”.

Різновидами цієї команди є „На стан до двох (трьох, чотирьох...) відчисли”, але використання цих команд можливе тільки у випадку шиккування в однолаву.

- **РОЗХІД! (РО'ЗХІД)**

Команду вживаємо, щоб розпустити зімкнені лади при закінченні програми збірки. Коли прозвучить команда „розхід”, усі виконують „обернись” (див. вище) та, починаючи рух з лівої ноги, розходяться на дальші заняття.

- **ВЕРНИСЬ! (ВЕРНИСЬ)**

Команду дає провідник, щоб скасувати попередню команду у випадку неправильного її подання чи у випадку неправильного виконання команди пластуном чи відділом пластунів. Після виголошення команди "вернись" відділ пластунів чи окремих пластун повертається до попередньої постави.

Впоряд з пластовою палицею

Вимоги до пластової палиці:

Товщина: 3 см

Довжина: 160-180 см (залежно від середнього зросту пластунів у відділі – палиця має бути довжиною від землі до верхнього краю вуха середнього за зростом у відділі пластуна, але довжина палиці має бути однаковою для всього відділу).

- **СТРУНКО! (стру-у-ун-КО)**

Стаємо так само, як без палиці, лише палицю тримаємо в правій руці, притримуючи її трьома пальцями (великим, вказівним та середнім), як олівець. Палиця легко дотикається правого плеча біля ключиці, а нижній кінець палиці стоїть біля мізинця правої стопи. Права рука вільно опущена вздовж тіла і легко зігнута в лікті в бік, а не назад.

- **СПОЧИНЬ! (спо-о-о-ЧИНЬ)**

З постави на „струнко”, коли висуваємо ліву ногу вперед, відхиляємо палицю навскіс вправо, підсуваючи руку по палиці вгору так, щоб рука була під кутом 45° до тіла. Нижній кінець палиці залишається там, де був на „струнко” (при правій стопі). Команду „спочинь” можна дати тільки тоді, коли палиці є в поставі „до стопи”.

При виконанні команди „Зміни ногу” права нога виставляється перед палицею.

- **СВОБІДНО! (СВОБІДНО)**

Команду „свобідно” з палицями можна дати тільки тоді, коли палиці є в поставі „до стопи”. На „свобідно” палицю можна тримати довільно.

- **НА ПЛЕЧЕ! (на-а-а ПЛЕЧЕ)**

Команду даємо тільки на „струнко”, переважно перед маршем в інше місце для того, щоб покласти палицю на ліве плече. Команду виконуємо в два етапи: праву руку, якою тримаємо палицю в тому ж місці, що й на „струнко”, піднімаємо до лівого плеча, одночасно лівою рукою ловимо нижній кінець палиці. Другий етап: праву руку опускаємо вздовж тіла, а ліву руку, згинаючи в лікті під прямим кутом, висуваємо вперед, щоб палиця була похилена назад.

В поставі „на плече” не можна надавати команду „Спочинь”.

Команду можна надавати в русі.

- **ДО СТОПИ! (до-о-о СТОПИ)**

Команду даємо в поставі „струнко”, коли палиці є „на плече” (на місці чи в русі). Порядок виконання цієї команди протилежний команді „на плече”. Притягаємо ліву руку з палицею вниз, випростовуючи руку вздовж стегна. Одночасно, для збереження рівноваги палиці, прикладаємо праву руку до палиці на висоті плеча; так палиця не перехилиться вперед. Другий етап:

переносимо палицю правою рукою до стопи правої ноги, до основної постави, а лівою долонею притримуємо і скеровуємо палицю на висоті плеча на місце.

Треба запам'ятати, як зависоко треба зловити палицю правою рукою, коли палиця лежить на лівому плечі, щоб при опусканні палиці до стопи її кінець точно досягнув землі та щоб не треба було посувати вгору чи вниз пальці.

- **ПОЧЕСТЬ ДАЙ!** (поче-е-есть ДАЙ)

Команду виконуємо в поставі на „струнко” (виконання див. в розділі „Привіти в Пласті”

Щоб повернутись в основну поставу „струнко” („до стопи” чи „на плече”), необхідно надати команду „Прямо глянь”.

- **ДО МОЛИТВИ!** (до-о-о МОЛИТВИ)

На „до” усі стають на „струнко”, друга частина команди „молитви” виконується так: палицю з правої руки переводимо на зігнуту в лікті під прямим кутом ліву руку. Нижній кінець палиці залишається біля стопи правої ноги. Потім хлопці вільною правою рукою знімають накриття на голову і кладуть на ліву руку. Після виголошення молитви дівчата переводять палицю в праву руку і стають таким чином в поставу „спочинь”. В хлопців палиця залишається на зігнутій лівій руці.

- **ПО МОЛИТВИ!** (по-о-о МОЛИТВИ)

Перша частина команди – „по” виконується так, як команда „струнко”, тільки ліва рука, на якій лежить палиця, у хлопців залишається у попередньому положенні. В другій частині команди „молитви” дівчата стають на „спочинь”, а хлопці вбирають накриття на голову та після цього переводять палицю з лівої руки на праву і стають на „спочинь”.

- **Повороти на місці: ПРАВОРУЧ, ЛІВОРУЧ, ОБЕРНІСЬ**

Коли тримаємо палицю в поставі „до стопи”, при повороті палицю треба злегка припідняти вгору, щоб вона вільно поверталась разом із тілом.

Коли палиця є в поставі „на плече”, повороти робимо так само, як без палиці.

Впоряд хорунжих

Прапор пластової частини (куреня, станиці) чи національний прапор - це символ цілості, яку він окреслює, адже він є уособленням кожного члена частини. Тому прапорові належить найбільша пошана.

Хорунжий відповідає за стан прапору. По можливості він повинен мати одного або двох помічників - підхорунжих, які допомагали б йому проводити належний церемоніал біля прапора. На урочистих заходах хорунжі та підхорунжі повинні мати білі рукавички.

Хорунжий завжди повинен тримати прапор лише на почесному місці, піднятим вгору, не спирати його до дерева чи стіни. Неприпустимо, щоб прапор торкався землі чи якихось споруд.

Хорунжий чи підхорунжі не можуть лишати прапор без опіки. Коли прапор не використовується, хорунжий має урочисто згорнути його і сховати до відповідного футляра.

Прапор, як і пластову палицю, тримаємо правою рукою. Хорунжі з прапором в часі збірок завжди стоять в поставі „струнко”.

Всі команди впоряду хорунжих повинні виконуватись з належною прапорам пошаною.

- **ПРАПОР (стяг, знамено) НА ПЛЕЧЕ!** (прапор на-а-а ПЛЕЧЕ)

Команда використовується перед вимаршем відділу пластунів. Команда надається виключно на місці.

Команду виконуємо в два етапи:

1) правою рукою кладемо прапор на ліве плече, схилиючи його децю назад;

2) лівою рукою тримаємо держак за його кінець. Лікоть лівої руки тісно прилягає до боку тіла, рука зігнута під прямим кутом. Права рука вільно опущена вздовж тіла.

- **ПРАПОР ВГОРУ!** (прапо-о-ор ВГОРУ)

Команда використовується перед вимаршем відділу пластунів. Команда надається виключно на місці. Більш урочиста, ніж команда „Прапор на плече”.

Лівою рукою піднімаємо прапор догори, правою підносимо кінець держака до висоти пояса і встромляємо його до торбинки при поясі або спираємо його до поясу. Праву руку тримаємо на держаку при поясі, а лівою тримаємо держак на висоті очей, схиливши прапор трошки вперед.

- **ПРАПОР ПОЧЕСТЬ ДАЙ!** (прапор поче-е-есть ДАЙ)

Використовується у **ВИНЯТКОВИХ** випадках. Може надаватись на місці і в ході.

Після команди „Прапор до стопи”: прапор піднімаємо до пояса так, як на команду „Прапор вгору”, і тоді держак прапора кладемо під праву пахву, опускаючи прапор таким чином, щоб держак прапора був розміщений паралельно до землі (окремо необхідно зважати, щоб прапор не дотикався до землі). Зап'ястям правої руки, на якій лежить держак прапора, притримуємо прапор в такій позиції, а ліву опускаємо вздовж тіла.

Після команди „Прапор вгору”: держак прапора кладемо під праву пахву, опускаючи прапор таким чином, щоб держак прапора був розміщений паралельно землі (окремо необхідно зважати, щоб прапор не дотикався до землі). Зап'ястям правої руки, на якій лежить держак прапора, притримуємо прапор в такій позиції, а ліву опускаємо вздовж тіла.

- **ПРАПОР (СТЯГ, ЗНАМЕНО) ДО СТОПИ!** (прапор до-о-о СТОПИ)

Надається після команд „Прапор на плече”, „Прапор вгору”, „Прапор почесь дай”.

Двома рухами ставимо прапор біля правої стопи на "струнко":

1) випростовуємо прапор прямо вгору і одночасно правою рукою ловимо держак на висоті плеча;

2) правою рукою опускаємо прапор до правої стопи, притримуючи його лівою долонею, щоб не перехилився вперед.

Виклик пластунів із зімкнених ладів

Виклик пластунів із зімкненого ладу повинен завжди бути чіткий і добре окреслений, щоб усі присутні відразу зрозуміли, кого і для чого викликаємо. Тому до команди часто долучаємо і причину виклику. Виклики пластунів з лави звичайно не вимагають особливої уваги від решти присутніх на збірці, тому ці команди даємо, коли пластуни стоять на „спочинь”. Якщо викликаний пластун тримає прапор в руках, він передає його своєму сусідові коли виступає до звіту, а не виступає разом з прапором. Якщо у пластунів є палиці, тоді викликаний виступає до звіту з палицею.

- **ПЛАСТУН НН, ВИСТУПИ!** (пластун НН ВИСТУПИ)

Бунчужний повинен виголосити повний пластовий ступінь викликаного (напр., “пластун учасник”), його ім'я і прізвище. При звучанні імені викликаний пластун стає на "струнко", виступає з лави, найкоротшим шляхом йде до бунчужного, виконує “стій” на віддалі трьох кроків перед бунчужним і стає на "струнко”. Якщо викликаний пластун стоїть в другій лаві, він злегка торкається лівою рукою плеча пластуна, який стоїть попереду, той робить крок лівою ногою вперед і, не приставляючи правої ноги, - крок праворуч, пропускає пластуна, який виходить з лави, а потім стає на своє місце. Подібно до цього виконується виступлення пластуна із третьої лави, якого пропускають вже два попередні (пластуни з першої та другої лави починають рух з лівої ноги, пластун з першої лави робить крок праворуч, пластун з другої лави – ліворуч). Під час виходу пластуна передньої лави його місце займає пластун, який стояв за ним.

- **ЗВІТ, ВИСТУПИ!** (зв-і-іт ВИСТУПИ)

Ця команда подібна до попередньої (“пластун н.н. виступи”). Важливо, щоб бунчужний спершу чітко визначив, хто повинен виступити до звіту, щоб не вводити зайвого замішання.

В надзвичайних обставинах (напр., іменування членів гуртка на вищій пластовій ступінь) бунчужний повинен дати команду, в якій чітко з'ясовано, хто має виступити до звіту, наприклад: “Гурток НН, до іменування на пластунів розвідувачів, виступи!”

Викликані пластуни підходять до того, хто надав наказ, і шикуються в одній лаві, на три кроки перед ним. Бунчужний шикує лаву за допомогою команд „До правого рівняйся”, „Прямо глянь”, „Спочинь” (див. вище). Якщо звіт буде приймати не бунчужний, а хтось інший (напр., комендант), тоді бунчужний відступає вліво. Правий криловий лави, що виступила до звіту, стає в поставу „струнко” до того, як особа, що прийматиме звіт, підійде до нього, і тоді їй звітує (див. частину „Звіти”). В поставу „струнко” стають також і правий та лівий сусід того, що звітує. Після всіх звітів той, хто приймав звіт, вертається на своє місце, а викликані стають на “спочинь”. Бунчужний стає на своє місце перед викликаним і дає команду “Звіт, вступи” (див. нижче).

- **ЗВІТ, ВСТУПИ!** (зві-і-іт ВСТУПИ)

Цю команду провідник дає після звітування викликаних, щоб вони вступили назад в лави. На команду „Звіт” викликані стають на “струнко”, а на команду “ вступи” роблять “обернись” (див. вище) і йдуть найкоротшою дорогою на свої місця.

Впоряд в русі

Пластовий хід

Під час пластового ходу крок повинен бути рішучий, твердий, проте стопи слід ставити на землю без притиску. В основному довжина кроку 75-80 см, а швидкість – 110-115 кроків на хвилину. Рухи руками, як і при звичайні ході, без напруги, долоні стиснуті в кулаки.

В русі часто спостерігається пришвидшення кроку, що з часом перетворюється на біг, тому обов'язок бунчужного — слідкувати за підтриманням темпу кроку пластунів та час від часу задавати правильний темп.

Команди в русі

Як при інших командах, провідник повинен спершу визначити, кого команди в марші стосуються, особливо коли є більше, ніж один зімкнений лад і коли команди не стосуються однаково всіх відділів (напр., гурток “Русі”, 3 курінь, табір розвідувачів і т.д.). Всі команди впоряду в русі надаються на ліву ногу.

- **ХОДОМ РУШ!** (ходо-о-ом РУШ)

Команда наказує іти вперед пластовим ходом, і її подаємо, лише коли пластуни стоять на “струнко”, або після команди “Відділ” чи “На місці”, коли зімкнений лад марширує на місці. В Пласті завжди виступаємо лівою ногою.

- **НАПРЯМ НН ХОДОМ РУШ** (напрям нн ходо-о-ом РУШ)

Ця команда наказує іти вперед пластовим ходом, і її виконуємо так, як команду “Ходом руш”. Вживаємо її, коли провідник хоче змінити загальний напрям ходу зімкненого ладу. Команда може звучати так: “Напрям прямо ходом руш”, “Напрям табору ходом руш”, “Напрям озера ходом руш”, “Напрям церкви ...”, “Напрям дороги ...” і т.д. Вказаний напрям повинен бути чіткий і очевидний.

- **СВОБІДНО!** (СВОБІДНО)

Ця команда звільняє пластунів від ходи в ногу. Команду даємо на лівий крок; пластуни ступають правою ногою і перестають іти в ногу.

- **НА МІСЦІ ХОДОМ РУШ!** (на місці ходо-о-ом РУШ)

На цю команду пластуни починають хід лівою ногою, стоячи на місці. Ноги треба підносити так зависоко, щоб пальці підіймалися лише на кілька сантиметрів понад землю. Темп ходу лишається той самий, що і при звичайному пластовому ході.

- **СТРУНКО!** (стру-у-ун-КО)

Команду надаємо після “свобідно”, щоб повернути відділ до ходу в ногу. Після двох-трьох кроків провідник починає вигукувати крок (“ліва ... ліва”), щоб надати темп зімкненому ладові.

- **НА МІСЦІ СТІЙ!** (на місці-і-і СТІЙ)

Команда зупиняє хід зімкненого ладу. Підготовчу частину команди (“на місці”) провідник дає на крок лівою ногою; пластуни марширують на місці, притримуючи темп та вирівнюючи зімкнені лади. Виконавчу частину команди (“стій”) надаємо на крок лівою ногою, коли весь відділ марширує на місці, вирівнявши зімкнені лади, – пластуни тоді роблять ще один крок на місці правою ногою і тоді сильніше прибивають останній крок лівою ногою. Якщо відділ йшов в поставі “свобідно”, то після виголошення „на місці”, починає марширувати на місці, бунчужний починає задавати темп ходу “ліва, ліва,..” і, вирівнявши зімкнені лади та темп ходи, бунчужний виголошує “стій”. Пластуни роблять ще один крок правою ногою і тоді сильніше прибивають останній крок лівою ногою.

Повороти в русі

Повороти зімкнених ладів в ході є найважчими вправами впорядку і тому вимагають найбільше часу для вивчення. Виконання поворотів децю різниться між різними зімкненими ладами, тому не вистачає вивчити вправи в однолаві, щоб могли виконувати ті ж самі команди в дволаві чи триряді. Всі повороти в русі надаються в поставі „струнко”.

Повороти діляться на дві загальні групи: 1) ті, які змінюють зімкнений лад із лави у ряд (або з ряду у лаву); 2) ті, які не змінюють зімкненого ладу.

Повороти, які міняють зімкнений лад

- **ПРАВОРУЧ!** (право-о-о-РУЧ)

Підготовча частина „право” надається на крок лівою ногою, виконавча частина „РУЧ” на наступний крок лівою ногою.

Після виголошення виконавчої частини пластуни ступають вперед крок правою ногою, потім крок лівою ногою, повертаючись тілом на лівій нозі в праву сторону і, не приставляючи правої ноги до лівої, виступають в новому напрямі правою ногою.

Коли пластуни виконують поворот праворуч ідучи в рядах, то після повороту будуть іти праворуч лавами (кожен пластун одночасно повертається праворуч, отже перетворюють ряд у лаву); коли йшли лавами, то після повороту будуть іти рядами.

- **ЛІВОРУЧ!** (ліво-о-о-РУЧ)

Підготовча частина „ліво” надається на крок лівою ногою, виконавча частина „РУЧ” на наступний крок лівою ногою.

Після виконавчої частини пластуни ступають вперед крок правою ногою, повертаючись тілом в ліву сторону на правій нозі і, не приставляючи лівої ноги до правої, виступають в новому напрямі лівою ногою.

При цьому повороті ряди переходять у лави, а лави — у ряди (див. команда “праворуч” вище).

- **ОБЕРНІСЬ!** (обе-е-ер-НІСЬ)

Підготовча частина „обер” надається на крок лівою ногою, виконавча частина „НИСЬ” на наступний крок лівою ногою.

Пластуни роблять повний крок вперед правою ногою, повертаються тілом на 180° назад (завжди повертаються в ліву сторону) і виступають знову лівою ногою в новому напрямі.

Ця команда не міняє рід зімкненого ладу (лави залишаються лавами і ряди залишаються рядами), а швидше міняє форму ладу: коли на чолі лави був найвищий пластун, після “обернись” чоловім стає найнижчий.

Повороти, які не міняють зімкнений лад

Наступні повороти не міняють ні рід, ні форму зімкнених ладів; вони лише міняють напрям, в який зімкнений лад іде.

- **ВПРАВО/ВЛІВО ЗАХОДЬ!** (вправо-о-о/вліво-о-о ЗАХОДЬ)

Підготовча частина „вліво/вправо” надається на крок лівою ногою, виконавча частина „ЗАХОДЬ” — на наступний крок лівою ногою.

Чоловий (відповідно, правий чи лівий) повертається по колу найменшого радіусу (чим більше рядів в зімкненому ладі, що виконує цю команду, тим менший радіус кола), а решта рухається за ним, достосовуючи довжину кроку та дбаючи про рівняння в лаві. Чоловий має робити такі кроки, щоб всі мали можливість зберегти вирівняні зімкнені лади. Провідник, що віддає накази, повинен подбати, що чоловік не пройшов повного кола!

- **ПРЯМУЙ!** (ПРЯМУЙ)

Команда зобов'язує лад завершити поворот після команди „ВПРАВО/ВЛІВО ЗАХОДЬ” та крокувати прямо. Дана команда стосується в першу чергу чоловії лави зімкненого ладу, яка припиняє поворот і крокує прямо, решта ладу рухається за чоловію лавою.

Зміна зімкнених ладів

Всі команди для зміни зімкнених ладів надаються в поставі „струнко”. При виконанні команд зміни зімкнених ладів необхідне виконання всіх дій, що виконуються при виконанні команди „До правого рівняйсь” (рівняння ладів, інтервали, побудова правильних зімкнених ладів) (див. вище), якщо не зазначено іншого. Якщо віддається команда «...СТАВАЙ!», тоді лави/ряди припиняють рух як тільки виконана зміна зімкненого ладу. Якщо віддається команда «...ХОДОМ РУШ», тоді лави/ряди рухаються після зміни зімкнутих ладів у визначеному командою напрямі до того часу, поки провідник не надасть іншої команди.

- **В ДВОЛАВУ СТАВАЙ!** (в дволаву-у-у СТАВАЙ)
(з однолави в дволаву)

Команда надається виключно на місці. Для виконання цієї команди попередньо необхідна команда „На стан до двох відчисли”.

Виконання команди: всі другі роблять крок з лівої ноги назад і, не приставляючи ноги, крок правою ногою вбік, приставляють ліву ногу і стають таким чином за першими.

- **В ТРИЛАВУ СТАВАЙ!** (в трилаву-у-у СТАВАЙ)
(з однолави в трилаву)

Команда надається виключно на місці. Для виконання цієї команди попередньо необхідна команда „На стан до трьох відчисли”.

Перші роблять крок вперед правою ногою і, не приставляючи ноги, крок вбік лівою ногою, приставляють праву ногу і стають таким чином перед другими, треті роблять крок лівою ногою назад і, не приставляючи ноги, правою ногою вбік, приставляють ліву ногу і стають таким чином за другими.

- **В ОДНОЛАВУ СТАВАЙ! (в однолаву-у-у СТАВАЙ)**
(з дволави або трилави в однолаву)

Команда надається виключно на місці.

Перехід з дволави в однолаву:

Кожний в задній лаві робить крок вліво, крок вперед і стає по лівій стороні того, що стояв перед ним в першій лаві. Очевидно, лава мусить відповідно розсунутися, і тут важливим є не виконувати цю команду зашвидко, даючи останнім з лівої сторони лави час відсунутися вліво.

Перехід з трилави в однолаву:

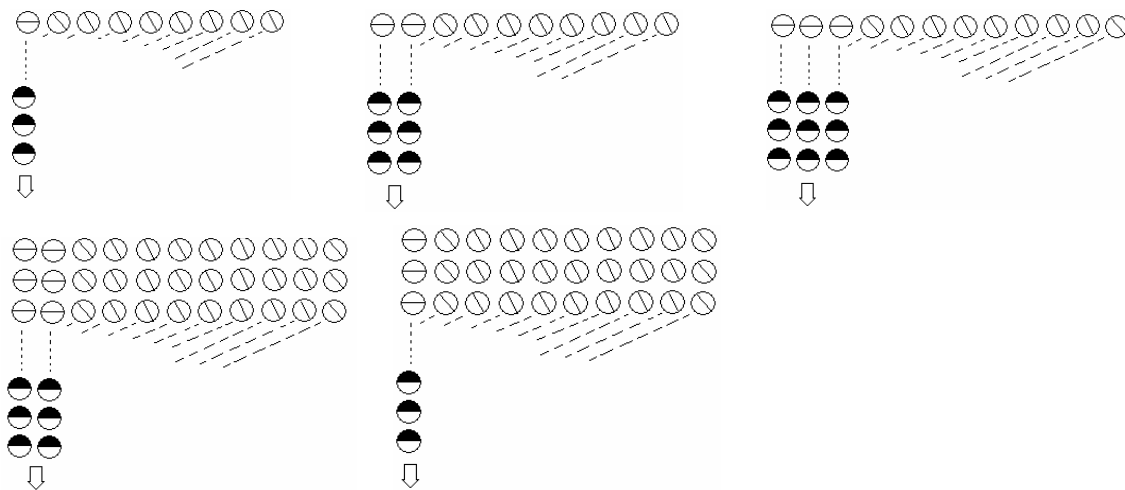
Виконується подібно, як при переході з дволави в однолаву. Кожний пластун в другій і третій лавах починає рухатись в ліву сторону, поки не звільниться місце для нього в першій лаві. Тоді він робить крок (для третьої лави – два-три кроки) і стає з лівої сторони свого попередника. Знову, перша лава мусить розсунутися вліво, щоб дати місце усім стати в однолаві.

- **У ТРИРЯД (ДВОРЯД, РЯД) СПРАВА (ЗЛІВА) ХОДОМ РУШ!** (у триряд ходом РУШ)

(з лави, дволави, трилави в триряд, дворяд та одноряд)

Надається виключно на місці. Ця команда може бути використана для перебудови будь-якої кількості лав в будь-яку кількість рядів. Для прикладу розглядається "У ТРИРЯД СПРАВА ХОДОМ РУШ", перехід з однолави.

Криловий і два найближчі пластуну наліво від нього виступають ходом вперед. Наступна трійка в лаві вирушає вправо скіс і йде за першою трійкою. Це повторюють послідовно усі наступні трійки в лаві. Першій трійці необхідно сповільнити крок, щоб решта пластунів не добігали. Щоб зупинити рух ладів, бунчужний має виголосити „на місці стій”.

- **В ОДНОЛАВУ СТАВАЙ / ХОДОМ РУШ!** (в однолаву-у-у СТАВАЙ/в однолаву ходом РУШ)

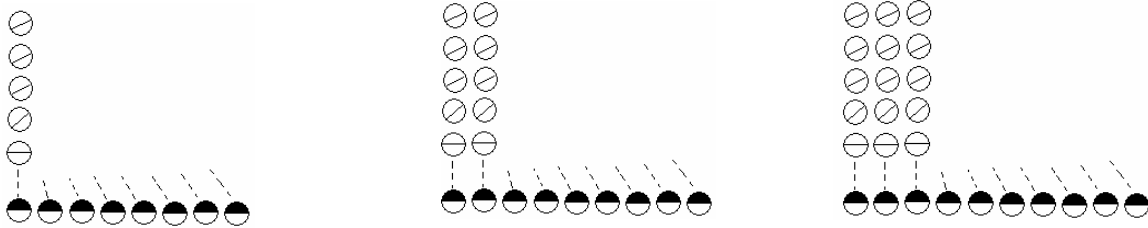
(з триряду, дворяду, одноряду в лаву)

Як приклад розглядається перебудова триряду в однолаву.

„В однолаву ходом руш” з місця: перша лава триряду (перша трійка) марширує прямо, а друга трійка триряду робить поворот вліво на 45° і стає по лівій стороні першої трійки. Так само роблять послідовно всі інші трійки, аж поки колона перетвориться в одну лаву.

„В однолаву ставай” з місця: перша лава триряду (перша трійка) залишається на місці, а друга трійка триряду робить вліво скіс і стає по лівій стороні першої трійки. Так само роблять послідовно всі інші трійки, аж поки колона перетвориться в одну лаву.

„В однолаву ставай” в русі: перша трійка сповільнює крок, щоб всі решта формували однолаву, не прискорюючи крок.

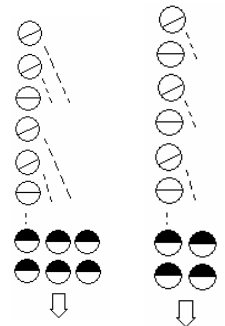

- **В ДВОРЯД (ТРИРЯД) СТАВАЙ / ХОДОМ РУШІ!** (у дворя-я-яд СТАВАЙ/ у дворяд

ходо-о-ом РУШ)

(з одноряду в дворяд, триряд)

„В дворяд (триряд) ставай” з місця: перший в ряді (чоловий) стоїть на місці, а другий (і третій) в ряді робить поворот вліво на 45° і підходить до лівої сторони чоловіго. Наступний в ряді підступає ближче до чоловіго, а ті, що стоять за ним, знову роблять поворот вліво на 45° і стають за другим в ряді. Так по черзі роблять усі інші в ряді, поки не створять дворяд (триряд).

„В дворяд (триряд) ходом руш” з місця: перший в ряді (чоловий) починає рухатись вперед повільним кроком, а другий (і третій) в ряді робить поворот вліво на 45° і підходить до лівої сторони чоловіго і рухається вперед разом з ним. Наступний в ряді підступає ближче до чоловіго, а ті, що стоять за ним, знову роблять поворот вліво на 45° і стають за другим в ряді. Так по черзі роблять усі інші в ряді, поки не створять дворяд (триряд), який рухатиметься вперед.

„В дворяд (триряд) ставай” в русі: перший в ряді (чоловий) маршує просто сповільнюючи крок, а другий (і третій) в ряді робить поворот вліво на 45° і підходить до лівої сторони чоловіго. Наступний в ряді підступає ближче до чоловіго, а ті, що стоять за ним, знову роблять поворот вліво на 45° і стають за другим в ряді. Так по черзі роблять усі інші в ряді поки не створять дворяд (триряд).

- **В РЯД СТАВАЙ / ХОДОМ РУШІ!** (в ря-я-яд СТАВАЙ/ в ряд ходо-о-ом РУШ)

(з дворяду або триряду в одноряд)

На місці надаємо „В ряд ставай”: всі, що стоять за першими в рядах, починають рухатись назад, поки другий (і третій) в першій лаві не буде мати місце, щоб заступити за чоловіго першого ряду.

На місці надаємо „В ряд ходом руш”: правий криловий пластовим кроком рухається вперед, другий в першій лаві робить поворот на 45° і рухається за першим (так робить і третій в лаві, якщо триряд), правий криловий в другій лаві рухається за третім першої лави і т.д.

В ході надаємо „В ряд ставай”: чоловіий рухається вперед, другий (і третій — якщо триряд) біля чоловіго сповільнює крок і заходить за чоловіго. Очевидно, що друга лава в дворяді/триряді мусить також сповільнити крок і зробити місце тим, які заходять за чоловіго. Так повторюють усі, поки не перетворять дворян/триряд в одноряд.

Звіти

Короткий звіт

Використовується на повсякденних збірках чи збірках, на яких присутня велика кількість відділів (довгий звіт забере багато часу). Основне призначення цього звіту — перевірити присутність пластових відділів на збірці. До і після звіту відділи пластунів залишаються в поставі “струнко”.

Бунчужний в поставі „струнко” віддає наказ “Гурткові (курінні), звіт”. При привітанні “СКОБ” той, що звітує і той, кому звітують, одночасно підносять праву руку в пластовому привіті (див. частину Привітання в Пласті) і одночасно кажуть “СКОБ”; той, кому звітують, опускає руку відразу після привітання, а той, хто звітує, тримає її в такому положенні, поки звітує.

Звітування закінчується тим, що той, який звітує, разом з провідником, віддає почесь з гаслом “СКОБ!”, і разом обидва опускають руки.

Привітання „СКОБ” виголошують одночасно троє осіб: бунчужний, гуртковий (курінний тощо), який звітував, та гуртковий (курінний тощо), що буде звітувати.

Приклад звітів:

„СКОБ! Гурток ч.4 — всі. СКОБ!”

„СКОБ! Гурток ч.3 — четверо, двоє на кухні. СКОБ!”

„СКОБ! Курінь NN – тридцять осіб. СКОБ!”

Довгий звіт

Використовується коли:

1. Бунчужний звітує коменданту (або вищому за ступенем пластуна) – після команди „До звіту глянь”.
2. Провідники відділів (гурткові, курінні, бунчужні чи коменданти підтаборів) виступають перед бунчужним – після команди „Гурткові (курінні тощо) до звіту виступити” (надається в поставі „спочинь”).

Довгий звіт складається з наступних елементів:

- 1) привітання
- 2) звертання до провідника
- 3) представлення себе (функція (наприк. бунчужний табору, гуртковий, курінний тощо), ступінь, ім'я)
- 4) зголошення причини виступлення (якщо зголошується відділ пластунів, то вказується його чисельність).

Приклад:

1) привіт: “СКОБ!”

2) звертання: “Друже бунчужний”

3) представлення: “Гуртковий, пл. розв. нн”

4) зголошення: “Зголошую гурток нн в повному складі (в кількості н осіб) до відкриття дня”.

При привітанні “СКОБ!” той, що звітує і той, кому звітують, одночасно підносять праву руку в пластовому привіті (див. частину привітання в Пласті) і одночасно виголошують “СКОБ”; після цього разом опускають руки до постави „струнко”.

Якщо той, що звітує, не знає, чому його викликано, тоді зголошується до наказу провідника словами: “Зголошуюся до вашого наказу”. Після цього той, що звітував, слухає накази того, кому звітував.

Звітування закінчується тим, що той, який звітує, виголошує “Наказ”, потверджуючи накази, дані провідником, і разом з провідником піднімає праву руку в пластовому привіті; вони виголошують “СКОБ!” і разом опускають руки.

Привітання „СКОБ!” виголошують одночасно троє осіб: бунчужний, гуртковий (курінний тощо), який звітував, та гуртковий (курінний тощо), що буде звітувати.

Збірки

Спосіб організації (розташування) пластунів на збірці

Провідник повинен встановити пластунів і їхні зімкнені лади в найбільш практичний та логічний устав, щоб усі елементи збірки відбулися ефективно і без зайвого замішання. Отож, бунчужний мусить наперед ознайомитися з програмою збірки та заздалегідь запланувати, де будуть розміщені усі присутні. Це включає:

- коменданта;
- писаря;
- старшину, виховників та ланку інструкторів;
- хорунжих (кількість залежить від кількості прапорів, які будуть виноситись на збірці – хорунжих має бути як мінімум на одного більше від кількості прапорів);
- гуртки/курені.

Нераз є також присутні гості, яких доцільно розмістити разом з виховниками та ланкою інструкторів.

Найпростіший устав — це у формі лав. Щогла на прапор займає головне місце, на неї орієнтуються усі зімкнені лади.

Напроти щогли розміщуємо гуртки чи курені, віддалені одні від одних на один крок, на чолі яких стоять хорунжі з відповідними знаменами (прапорами, тотемами), а за ними провідники відділів (гурткові, курінні тощо), за якими ніхто не стоїть. Коли є більша кількість пластунів, зімкнені лади можуть вишикуватись у формі літери „П”.

Напроти щогли розміщуємо хорунжих, щоби вони найпростішою дорогою могли підійти до щогли, без зайвих перешкод на шляху. В іншому випадку хорунжі можуть стояти по правій чи лівій стороні юнаків. Важливо, щоб хорунжі стояли окремо і на почесному місці, а не замішані серед інших пластунів.

По лівій стороні лав (дивлячись на юнацтво) розміщуємо виховників і ланку інструкторів.

Вліво від щогли, на відстані, яка залежить від кількості пластунів на збірці, рівно з нею стоїть комендант табору. Комендант, бунчужний та писар утворюють рівносторонній трикутник зі сторонами 2-4 м в залежності від кількості присутніх на збірці пластунів. Бунчужний стоїть прямо перед комендантом. Якщо присутні представники вищого пластового провуду (станіці, КПС, ГПБ), тоді вони стають зліва від коменданта. Найвища особа за пластовим рангом стоїть по правій стороні коменданта. По правій стороні щогли переважно ніхто не стоїть.

Основні частини збірки

1. Скликання збірки

Збірку завжди скликаємо після виголошення команди ”ПОЗІР”.

Перед скликанням збірки бунчужний повинен разом з провідниками відділів (гуртковими, курінними тощо) визначити спосіб розташування пластунів на збірці. Якщо цього не зроблено, то провідник першого відділу (чи найвищий за зростом пластун) стає три метри перед бунчужним, а решта пластунів будує лад вліво від нього. Якщо пластуни на збірці стоять відділами, то кожен окремий відділ будує правильний зімкнений лад (шикування за зростом, заповнення порожніх місць), форма якого вказана бунчужним при скликанні збірки чи визначенні способу розміщення пластунів на збірці перед самою збіркою.

2. Шикування ладів

Після скликання збірки пластуни стоять на "струнко" в приблизно вирівняному порядку зібрання (лавах, рядах). Дальша організація зімкненого ладу потребує таких команд:

а) ДО ПРАВОГО (ЛІВОГО) РІВНЯЙСЬ!

б) ПРЯМО ГЛЯНЬ!

Якщо необхідно знати точне число присутніх на збірці:

в) НА СТАН ВІДЧИСЛИ!

3. Звіти (провідників відділів, бунчужного коменданту)

4. Головна частина (завдання, молитва, гімн)

5. Розхід

Коротка збірка

Такий порядок проведення збірки може використовуватись для відкриття гурткових чи курінних сходин та збірок, рад гурткових чи інших подібних пластових акцій.

Відкриття:

ГУРТОК, В ОДНОЛАВУ ЗБІРКА!
ДО ПРАВОГО РІВНЯЙСЬ!
ПРЯМО ГЛЯНЬ!
ДО ЗВІТУ ГЛЯНЬ!
звіт виховнику
ПРЯМО ГЛЯНЬ!
ВІДКРИЄМО СХОДИНИ ПЛАСТОВИМ ГАСЛОМ „СКОБ!”
(в цьому місці можливе відспівання гурткової пісні)
СПОЧИНЬ! (переказує інструкції) і наказує:
СТРУНКО!
РОЗХІД!

Закриття

ГУРТОК, В ОДНОЛАВУ ЗБІРКА!
ДО ПРАВОГО РІВНЯЙСЬ!
ПРЯМО ГЛЯНЬ!
ДО ЗВІТУ ГЛЯНЬ!
звіт виховнику
ПРЯМО ГЛЯНЬ!
ЗАКРИЄМО ГУРТКОВІ СХОДИНИ ПЛАСТОВИМ ГАСЛОМ СКОБ!
(в цьому місці можливе відспівання гурткової пісні)
СПОЧИНЬ! (переказує інструкції) і наказує:
СТРУНКО!
РОЗХІД!

Повна збірка

Програма ранкової збірки

Провідники частин (гурткові, курінні) повинні організувати свої частини ще перед тим, як почнеться програма збірки, щоб бунчужний і старшина табору не мусили на це чекати. Старшина табору приходить на місце збірки вже тоді, коли таборовики є зорганізовані, вирівняні і чекають на "спочинь" на команди бунчужного.

Отже, провідники частин (гурткові, курінні) стають на "струнко" та організують свої частини:

ПОЗІР!
ГУРТОК (КУРІНЬ, ТАБІР), В ОДНОЛАВІ (ДВОЛАВІ) ЗБІРКА!
ДО ПРАВОГО РІВНЯЙСЬ!
ПРЯМО ГЛЯНЬ!
СПОЧИНЬ!
НА СТАН ВІДЧИСЛИ!

Провідники частин стають на "спочинь" на чолі своїх частин і готуються до звітування бунчужному. Цю точку можна провести в два способи: звіт провідників з місця або виступ провідників до звіту бунчужному. Перший спосіб вживаємо при рутинній збірці (вранці чи

ввечері), бо він набагато коротший і простіший (команди 1). Другий спосіб (команди 2) вживаємо при надзвичайних збірках, парадах.

Звітування з місця (команди дає бунчужний).

1. СТРУНКО!

ГУРТКОВІ (КУРІННІ), ЗВІТ!

По черзі кожний гуртковий (курінний) виголошує короткий звіт (див. частину Звіти).

Якщо бунчужний задоволений звітом, тоді віддає почесь і чекає звіту наступного гуртка (куреня).

Звітування продовжується аж до останнього відділу (гуртка, куреня, підтабору).

Звітування з виступом провідників частин (зімкнені лади перебувають в поставі „спочинь”):

2. ГУРТКОВІ (або курінні), ДО ЗВІТУ ВИСТУПИ!

Гурткові (курінні) підходять до бунчужного і стають три кроки перед бунчужним (гуртковий першого гуртка стає прямо перед бунчужним, а відтак інші на його лівому крилі). Гурткові виголошують довгий звіт (див. частину Звіти). Якщо бунчужний задоволений зі звіту, тоді дякує і одночасно з першим і другим гуртковим віддає почесь і каже СКОБ, роблячи один крок вбік щоби стати напроти другого гурткового. При закінченні звітування бунчужний дає команду:

ЗВІТ, ВСТУПИ!

Гурткові виконують "обернись" і прямують найкоротшою дорогою до своїх частин.

Програма збірки продовжується звітом бунчужного комендантові. Якщо на збірці присутній пластовий провідник (гість) вищого рангу від коменданта (голова КПС, ГПБ, Начальний Пластун), бунчужний звітує безпосередньо йому, але це мусить бути узгоджене наперед із комендантом та гостем (правило є, що бунчужний звітує найвищому за пластовим рангом – ця особа мусить стояти по правій стороні коменданта). Треба старатися оминати зайвих звітів, бо вони можуть бути джерелом замішання та це продовжить непотрібно час тривання збірки.

Отже, бунчужний дає команду (зімкнені лади мають бути в поставі „струнко”):

ДО ЗВІТУ ГЛЯНЬ!

Бунчужний повертається і підходить на 1-3 кроки перед комендантом і виголошує довгий звіт:

СКОБ! ДРУЖЕ КОМЕНДАНТЕ, БУНЧУЖНИЙ, СТ. ПЛ. НН, ЗГОЛОШУЄ ТАБІР В ПОВНОМУ ЧИСЛІ ГОТОВИЙ ДО...(сказати, до чого, напр., **РАНКОВОЇ ЗБІРКИ!**)

Після цього бунчужний робить крок лівою ногою в ліву сторону. Комендант вітає табір:

ТАБІР (назва табору), СКОБ!

Всі учасники табору відповідають “Сильно, Красно, Обережно, Бистро”. Бунчужний робить крок вправо і таким чином повертається на місце перед комендантом. Комендант дає наказ даліше продовжувати програму. Бунчужний потверджує:

НАКАЗ?

Бунчужний і комендант разом віддають почесь і виголошують:

СКОБ!

Бунчужний вертається на своє місце і виголошує:

ПРЯМО ГЛЯНЬ!

СПОЧИНЬ!

ДО МОЛИТВИ!

Усі хлопці знімають накриття з голови. Український звичай велить тричі хреститися до і після молитви. На відкритті співаємо молитву “Отче наш”. Після молитви лише бунчужний вбирає накриття на голову і дає команду:

ПО МОЛИТВІ!

Щойно тепер комендант, писар, ланка інструкторів та учасники табору вбирають накриття на голову. Бунчужний впевняється, що усі вдягнули накриття, і тоді дає команду:

ХОРУНЖІ, ПІДНЯТИ ПРАПОР (ПРАПОРИ)!

На звертання „ХОРУНЖІ” хорунжі стають на "струнко". Хорунжий з прапором робить крок вперед лівою ногою, в цей же час другий хорунжий робить крок за спину першому хорунжому.

Якщо прапор (прапори) не будуть підніматися на щоглу (у випадку відсутності щогли на мандрівному таборі чи в приміщенні), тоді ця команда буде виголошуватись **ХОРУНЖІ, ВНЕСТИ ПРАПОР (ПРАПОРИ)!**

СТРУНКО!

НА ПРАПОР (ПРАПОРИ) ГЛЯНЬ!

Другий хорунжий дає тихо команду “ХОДОМ РУШ”, і хорунжі, зазвичай найкоротшим шляхом, крокуючи в ногу, підходять з прапорами до щогли (в особливих випадках хорунжі можуть пройти перед лавами, але в жодному випадку вони не можуть заходити за спину бунчужного і коменданта). Увесь час, що прапори є в русі, бунчужний і комендант віддають почесьт прапорам. Бунчужний повинен слідкувати за ходом прапорів, роблячи поворот (напр., два рази праворуч), коли прапори проходять попри нього. Коли хорунжі дійшли до щогли, вони зупиняються на "струнко" перед щоглою, так, щоб щогла була з лівого боку від них, хорунжий з прапором виконує „обернись”, і після цього хорунжі чекають команди “спочинь”. В цей час бунчужний і комендант опускають руки, бунчужний повертається лицем до зімкнених ладів і дає команду:

ПРЯМО ГЛЯНЬ!

Комендант залишається повернутим до прапора.

СПОЧИНЬ!

Після цього хорунжі розгортають прапор, прив'язують до шнура щогли. Цей процес може тривати дещо довше, особливо коли є більше прапорів; тому бунчужний повинен повернутися в сторону прапорів, щоби знати, коли прапори будуть готові до підняття. Так бунчужний не буде постійно оглядатися назад себе. Коли прапори готові до підняття, бунчужний повертається лицем до зімкнених ладів і дає команду:

СТРУНКО!

ПЛАСТОВИЙ ГІМН! Бунчужний повертається лицем до прапорів і разом з комендантом віддає почесьт прапорам. Треба заздалегідь вибрати одну особу (коменданта, бунчужного), що буде починати співати гімн, щоби решта присутніх співала разом в одному тоні. Під час співу, один хорунжий піднімає прапор, а другий слідкує, щоби прапор піднімався при такій швидкості, щоби він висів вгорі щогли перед закінченням гімну. Якщо прапорів більше, тоді кожен хорунжий піднімає окремий прапор. Хорунжі не співають гімн. Хорунжі стоять на "струнко" аж до наступної команди. Бунчужний і комендант віддають почесьт до того часу, поки прапори рухаються вгору по щоглі; якщо гімн вже проспівано, а прапори ще підносяться, тоді віддаємо почесьт, аж доки прапори не будуть вгорі щогли. Бунчужний і комендант повертаються лицем до зімкнених ладів, бунчужний дає команду:

СПОЧИНЬ!

Хорунжі формують ряд, той хорунжий, що стоїть позаду, тихо надає команду „Ходом руш” і хорунжі, починаючи крок з лівої ноги, вертаються на своє місце і стають на „спочинь”. Хорунжі не отримують окремої команди, щоби вступити назад у лаву. Бунчужний повинен зачекати, поки хорунжі не стануть на свої місця в лаві.

ПИСАР, ЗАЧИТАТИ НАКАЗ!

На команду “ПИСАР” писар стає на „струнко” і очікує наступної команди бунчужного.

СТРУНКО!

Писар починає читати заголовок денного наказу: “Пласт — Національна скаутська організація України... Наказ число нн.” Після прочитання числа наказу писар робить паузу, поки бунчужний виголосить наступну команду.

СПОЧИНЬ!

Писар читає наказ. Якщо в наказі згадане прізвище члена проводу чи таборовика, згаданий стає на „струнко”. На „струнко” стає і відділ пластунів, який згаданий в наказі. Остання точка повинна завжди бути та сама в кожному наказі (напр., чисельний стан табору); це служитиме бунчужному вказівкою, що наказ закінчився і запобіжить небажаним паузам та огляданням бунчужного. Все ж таки писар робить коротку паузу після прочитання останньої точки наказу, поки бунчужний дасть наступну команду.

СТРУНКО!

Писар відчитує закінчення наказу: “СКОБ! Дано дня ... підписали ...”, Прочитавши закінчення, писар стоїть на „струнко” на своєму місці.

СПОЧИНЬ!

Якщо в наказі хтось був згаданий (напр., за нагороду, догану, передання обов'язків), то виступає до звіту. Звичайно це треба підготувати ще перед збіркою, інформуючи таборовиків, хто і в якому порядку повинен виступати до звіту. Якщо є непередбачені обставини, тоді команда бунчужного повинна бути недвозначно оформлена (напр., “гуртковий чергового гуртка”, “стійкові” або “порушники нічної тиші”). В загальному, команда бунчужного є:

ЗВІТ, ВИСТУПИ!

На команду “звіт” звітуючі стають на струнко, а на команду “виступи” звітуючі підходять до бунчужного та шикуються в одну лаву (докладніше див. вище „Виклик пластунів з лави”).

Коли закінчиться звітування, звітуючі стоять на “спочинь”. Бунчужний вертається на своє місце і дає команду

ЗВІТ, ВСТУПИ!

При команді “ЗВІТ” звітуючі стають на “струнко”, а при команді “вступи” виконують „обернись” і вертаються на свої місця, де стають в поставу „спочинь”. Якщо хтось зі старшини хоче звернутися до цілого табору, це він може зробити після звітів, узгодивши це перед збіркою із бунчужним. Після цього бунчужний дає команду:

СТРУНКО!

ДО ЗВІТУ ГЛЯНЬ!

Бунчужний підходить до коменданта і йому звітує:

«СКОБ! ДРУЖЕ КОМЕНДАНТЕ, БУНЧУЖНИЙ, СТ. ПЛ. НН., ЗГОЛОШУЄ ТАБІР (ВІДДІЛ, КУРІНЬ) В ПОВНОМУ ЧИСЛІ ДО ВАШОГО НАКАЗУ».

Комендант приймає звіт, можливо, матиме якісь завваги. Коли звіт закінчений, бунчужний віддає почесь зі словами:

НАКАЗ!

СКОБ!

Відтак бунчужний вертається назад на своє місце і дає команду:

ПРЯМО ГЛЯНЬ!

Якщо є особливі доручення коменданта, тоді бунчужний дає команду “Спочинь” та їх переказує таборовикам. Відтак дає команду “Струнко”. При щоденній рутинній збірці бунчужний може сам закінчити збірку командою

РОЗХІД!

Таборовики розходяться, і на цьому збірка закінчується.

Якщо є великі частини таборовиків (курені), краще передати закінчення збірки провідникам частин:

ГУРТКОВІ (КУРІННІ), ПЕРЕБРАТИ ПРОВІД!

Старшина і всі, хто стоїть окремо від організованих частин юнацтва, при виголошенні слова „провід” виконують „розхід”, а курінні виступають перед своїми частинами та дають їм відповідні вказівки (на "спочинь") чи команди (повернення до підтаборів, розхід).

Програма вечірньої збірки

Загальна програма вечірньої збірки відбувається в зворотному порядку від ранкової; збірка починається звітом, опісля йде зняття прапорів, відтак молитва і заключний звіт. Відчитання наказу відбувається лише у виняткових випадках. Крім того, вечірня збірка може складатися лише зі зняття прапорів, а молитву табір проводить при кінці вогника чи ватри.

Як на ранковій збірці, провідники частин (гурткові, курінні) скликають збірку своїх частин:

ПОЗІР!

В ОДНОЛАВІ (дволаві, трилаві) ЗБІРКА!

ДО ПРАВОГО РІВНЯЙСЬ!

ПРЯМО ГЛЯНЬ!

НА СТАН ВІДЧИСЛИ!

Провідники частин стають на "спочинь" на чолі своїх частин і готуються до звітування бунчужному. Як на ранковій збірці, цю точку можна провести в два способи: звіт провідників з місця або виступ провідників до звіту бунчужному. Перший спосіб необхідно вживати на рутинній збірці (зранку чи ввечері), бо він набагато коротший і простіший (команди 1). Другий спосіб (команди 2) вживаємо на надзвичайних збірках, парадах, або коли долучилися нові частини.

Звітування з місця (команди дає бунчужний).

1. СТРУНКО!

ГУРТКОВІ (курінні), ЗВІТ!

По черзі, кожний гуртковий (курінний) виголошує короткий звіт (докладніше див. „Звіти”).

Звітування продовжується аж до останнього гуртка.

Звітування із виступом провідників частин:

ДО ЗВІТУ ГЛЯНЬ!

ГУРТКОВІ (або курінні), ДО ЗВІТУ ВИСТУПИТИ!

Гурткові (курінні) підходять до бунчужного і стають три кроки перед бунчужним (гуртковий першого гуртка стає прямо перед бунчужним, а відтак інші зліва від нього). Гурткові виголошують довгий звіт (див. частину "Звіти").

Якщо бунчужний задоволений звітом, дякує і рівночасно з першим і другим гуртковим відає почесність і каже СКОБ, роблячи один крок вбік, щоб стати напроти другого гурткового. По закінченні звітування бунчужний дає команду:

ЗВІТ, ВСТУПИТИ!

Гурткові виконують "обернись" і прямують найкоротшою дорогою до своїх частин.

Програма збірки далі продовжується звітом бунчужного комендантові. Якщо на збірці присутній пластовий провідник (гість) із вищою рангою від коменданта (голова КПС, ГПБ, Начальний Пластун), бунчужний звітує йому, проте це повинно бути узгоджене наперед із комендантом та гостем. Треба старатися оминати зайвих звітів з практичних сторін, бо вони можуть бути джерелом замішання.

Отже, бунчужний дає команду:

ДО ЗВІТУ ГЛЯНЬ!

Бунчужний повертається і підходить на три кроки перед комендантом:

СКОБ! ДРУЖЕ КОМЕНДАНТЕ, БУНЧУЖНИЙ, СТ. ПЛ. НН., ЗГОЛОШУЄ ТАБІР (відділ, курінь) В ПОВНОМУ ЧИСЛІ ДО ВАШОГО НАКАЗУ!

Комендант дає потрібні вказівки. Бунчужний потверджує:

НАКАЗ!

Бунчужний і комендант разом віддають почесь і виголошують:

СКОБ!

Бунчужний вертається на своє місце і виголошує:

ПРЯМО ГЛЯНЬ!

СПОЧИНЬ!

Тепер відбувається зняття прапорів.

ХОРУНЖІ, ЗНЯТИ ПРАПОР (прапори)!

На команду "хорунжі" хорунжі стають на "струнко", перший хорунжий робить крок вперед лівою ногою, в цей же час другий хорунжий робить крок вбік за спину першому хорунжому. Другий хорунжий дає тихо команду "ходом руш", і хорунжі, зазвичай найкоротшим шляхом, підходять до щогли і відтак на "спочинь" чекають дальших команд. Бунчужний повинен повернутися лицем до щогли, щоб бачити, коли хорунжі будуть готові опускати прапори; це запобіжить зайвим огляданням бунчужного. Коли хорунжі готові, бунчужний повертається лицем до таборовиків і дає команду:

СТРУНКО!

ГІМН ЗАКАРПАТСЬКИХ ПЛАСТУНІВ (або офіційна пісня табору)!

Бунчужний і комендант повертаються лицем до прапорів і віддають почесь, поки прапори рухаються вниз по щоглі. Як на ранковій збірці, одна особа повинна почати співати, щоб надати один тон до співу. Хорунжі повинні так виміряти швидкість спущення прапорів, щоб опускати їх впродовж співу гимну; гимн не повинен закінчитися перед тим, як прапори будуть внизу. Хорунжі стоять на "струнко", тримаючи прапори в руках. Комендант і бунчужний опускають руки, бунчужний повертається лицем до таборовиків і дає команду:

СПОЧИНЬ!

Хорунжі щойно тепер відв'язують прапори від шнурів щогли, складають їх. Бунчужний в цей час повинен знову повернутися в сторону щогли, щоб слідкувати за складанням прапорів. Коли хорунжі впоралися з прапорами, стають на свої місця, готові до відходу. Бунчужний повертається до таборовиків і дає команду:

СТРУНКО!

НА ПРАПОР (ПРАПОРИ) ГЛЯНЬ!

Бунчужний повертається до прапорів і разом із комендантом віддає почесь. Хорунжі кроком відходять на свої місця; відтак бунчужний і комендант опускають руки, і бунчужний дає команду:

ПРЯМО ГЛЯНЬ!

Якщо молитву буде на вечірній збірці, після зняття прапорів (після команди "ПРЯМО ГЛЯНЬ") йдуть такі команди:

СПОЧИНЬ!

ДО МОЛИТВИ!

Хлопці знімають накриття з голови. Український звичай велить тричі хреститися до і після молитви. Ввечері співаємо молитву «Царю небесний». Після молитви лише бунчужний вбирає накриття на голову і дає команду:

ПО МОЛИТВИ!

Щойно тепер учасники табору вбирають накриття на голову. Бунчужний впевнюється, що усі вдягнули накриття, і тоді дає команду:

СТРУНКО!

ДО ЗВІТУ ГЛЯНЬ!

Бунчужний підходить до коменданта і йому звітує:

ДРУЖЕ КОМЕНДАНТЕ, БУНЧУЖНИЙ, СТ. ПЛ. НН, ЗГОЛОШУЄ ТАБІР ПО ВЕЧІРНІЙ ЗБІРЦІ!

Комендант приймає звіт, можливо, матиме якісь завваги. Коли звіт закінчений, бунчужний потверджує:

НАКАЗ?

Бунчужний і комендант разом віддають почесь і виголошують:

СКОБ!

Бунчужний вертається на своє місце і виголошує:

ПРЯМО ГЛЯНЬ!

Якщо є особливі доручення коменданта, тоді бунчужний дає команду "спочинь" та їх переказує таборовикам. Відтак дає команду "струнко". При щоденній рутинній збірці бунчужний може сам закінчити збірку командою:

РОЗХІД!

Таборовики розходяться, і на цьому збірка закінчується.

Якщо є великі частини таборовиків (курени), краще передати закінчення збірки провідникам частин:

КУРІННІ (ГУРТКОВІ), ПЕРЕБРАТИ КУРЕНІ (ГУРТКИ)!

Старшина і всі, хто стоїть окремо від організованих частин юнацтва, виконують „розхід”, а курінні виступають перед своїми частинами та дають їм відповідні вказівки (на "спочинь") чи команди (повернення до підтаборів, розхід).

У разі відсутності щогли та відкриття / закриття без зімкнутих ладів (в залі)

За певних обставин прапор (прапори) не чіпляються на щоглу (негода, мандрівний табір, збірка в приміщенні). В таких випадках прапори розгортаються і впродовж збірки хорунжі тримають їх розгорнутими в руках. Це зумовлює зміни у відкритті чи закритті дня:

На збірці відкриття/ранковій збірці перед заключним звітуванням необхідно скласти і винести прапор з належними почесями. Після звіту бунчужного коменданта, в якому він зголошує табір/цілість по відкритті дня, хорунжі повинні скласти прапор. Подальші команди та їх виконання такі ж, як і при закритті дня:

ХОРУНЖІ, ВИНЕСТИ ПРАПОР (ПРАПОРИ)!

СТРУНКО!

НА ПРАПОР (ПРАПОРИ) ГЛЯНЬ!

Бунчужний повертається до прапорів і разом із комендантом віддає почесь. Хорунжі кроком відходять на свої місця; відтак бунчужний і комендант опускають руки, і бунчужний дає команду:

ПРЯМО ГЛЯНЬ!

Після цього бунчужний виголошує „Розхід” або „Гурткові/курінні перебрати провід”.

На збірці закриття/вечірній збірці прапор необхідно внести з належними почесями. Після звіту провідників відділів (гуртків, куренів) необхідні команди:

ХОРУНЖІ, ВНЕСТИ ПРАПОР (ПРАПОРИ)!

СТРУНКО!

НА ПРАПОР (ПРАПОРИ) ГЛЯНЬ!

ПРЯМО ГЛЯНЬ!

Після цього бунчужний звітує коменданту про готовність до закриття дня.

Закриття табору / акції

При закритті акції, табору тощо зачитується наказ про підсумки акції, табору. Наказ зачитується після звіту бунчужного коменданта про готовність цілості до закриття, перед зняттям прапорів.

Офіційні пластові церемоніали

Іменування прихильником/-цею

Іменування має проводити окрема людина, традиційно найстарша за ступенем. Всі накази віддає бунчужний збірки.

ДО ІМЕНУВАННЯ ПРИХИЛЬНИКАМИ/-ЦЯМИ ВИСТУПИТИ _____
(названі пластуни/-нки виступають та шикуються в лаву перед бунчужним)

ЦІЛІСТЬ (табір, курінь), СТРУНКО!

(бунчужний відходить в сторону, людина, що проводить іменування, підходить до лави та просить повторювати за нею текст заяви прихильника)

ЦІЛІСТЬ (табір, курінь), СПОЧИНЬ!

(людина, що проводила іменування, підходить до кожного пластуна/-нки, іменує прихильником/-цею, пов'язує пластову хустку, вручає відзнаку прихильника/-ці та посвідку і вітає)

ЦІЛІСТЬ (табір, курінь), СТРУНКО! НА ЧЕСТЬ НОВОІМЕНОВАНИХ ПРИХИЛЬНИКІВ/-ЦЬ ТРИЧІ ПЛАСТОВЕ СКОБ!

ЦІЛІСТЬ (табір, курінь), СПОЧИНЬ!

ЗВІТ, ВСТУПИ!

Заприсяження та іменування учасником/-цею

Присягу проводить найстарший за ступенем пластун, що присутній на збірці (зв'язковий, комендант табору, станичний тощо). Всі накази віддає бунчужний збірки.

ДО СКЛАДАННЯ ПЛАСТОВОЇ ПРИСЯГИ ВИСТУПИТИ _____
(названі пластуни/-нки виступають та стають перед бунчужним)

Присяга складається на курінному прапорі, але якщо на збірці присутні пластуни з різних пластових частин, то для присяги використовуємо національний (державний) прапор.

Для того, щоб прапор був на центральному місці, можливі команди:

ХОРУНЖІ, ВНЕСТИ ПРАПОР!

ЦІЛІСТЬ (табір, курінь), СТРУНКО! НА ПРАПОР ГЛЯНЬ!

(хорунжі вносять прапор)

ПРЯМО ГЛЯНЬ! СПОЧИНЬ!

(хорунжі при потребі розгортають прапор)

ЦІЛІСТЬ (ТАБІР, КУРІНЬ), ДО ПРИСЯГИ!

(всі стають в поставі "струнко". Бунчужний відходить в сторону. Людина, що проводить Присягу, підходить до кандидата (кандидатів), просить їх взятися лівою рукою за прапор, а праву руку піднести в пластовому знаці та повторювати за нею):

Присягаюсь своєю честю, що робитиму все, що в моїй силі, щоб:

бути вірним Богові та Україні,

помагати іншим,

жити за Пластовим Законом та слухатись пластового проводу

ЦІЛІСТЬ (ТАБІР, КУРІНЬ), ПЛАСТОВИЙ ОБІТ!

ЦІЛІСТЬ (ТАБІР, КУРІНЬ), ПО ПРИСЯЗІ!

(бунчужний вишиковує новозаприсяжених в одну лаву перед прапором. Людина, що проводила присяження, підходить до кожного з новозаприсяжених, вітає кожного з них та іменує пластуном учасником)

Іменую тебе пластуном учасником! СКОБ!

(тисне ліву руку, вручає лілейку, відзнаку учасника та посвідку)

ЦІЛІСТЬ (ТАБІР, КУРІНЬ), СТРУНКО! НА ЧЕСТЬ НОВОЗАПРИСЯЖЕНИХ ТРИЧІ ПЛАСТОВЕ СКОБ!

СПОЧИНЬ!

ЗВІТ, ВСТУПИ!

(при потребі можливі команди:

ХОРУНЖІ, ВИНЕСТИ ПРАПОР!

(хорунжі складають прапор)

ЦІЛІСТЬ (табір, курінь), СТРУНКО! НА ПРАПОР ГЛЯНЬ!

(хорунжі виносять прапор)

ПРЯМО ГЛЯНЬ! СПОЧИНЬ!

Іменування розвідувачем/-чкою

Іменування має проводити окрема людина, традиційно найстарша за ступенем. Всі накази на загал віддає бунчужний збірки.

ДО ІМЕНУВАННЯ РОЗВІДУВАЧАМИ/-ЧКАМИ ВИСТУПИТИ _____

(названі пластуни/-нки виступають та шикуються в лаву перед бунчужним)

(бунчужний відходить в сторону, людина, що проводить іменування, підходить до кожного пластуна/-нки, іменує розвідувачем/-чкою, вручає відзнаку розвідувача/-чки і посвідку та вітає)

ЦІЛІСТЬ (ТАБІР, КУРІНЬ), СТРУНКО! НА ЧЕСТЬ НОВОІМЕНОВАНИХ РОЗВІДУВАЧІВ/-ЧОК ТРИЧІ ПЛАСТОВЕ СКОБ!

ЦІЛІСТЬ (ТАБІР, КУРІНЬ), СПОЧИНЬ!

ЗВІТ, ВСТУПИ!

Іменування скобом/вірлицею

Іменування має проводити Провідник Скобиного Кругу чи Крайовий референт УПЮ. В жодному випадку цього не може робити бунчужний збірки. Всі накази віддає бунчужний збірки.

ДО ІМЕНУВАННЯ СКОБАМИ/ВІРЛИЦЯМИ ВИСТУПИТИ _____

(названі пластуни/-нки виступають та шикуються в лаву перед бунчужним)

ЦІЛІСТЬ (ТАБІР, КУРІНЬ), СТРУНКО!

(бунчужний відходить в сторону, людина, що проводить іменування, підходить до лави та зачитує текст посвідки на іменування скобом/вірлицею. Текст посвідки зачитується тільки один раз)

ЦІЛІСТЬ (ТАБІР, КУРІНЬ), СПОЧИНЬ!

(людина, що проводила іменування, підходить до кожного пластуна/-нки, іменує скобом/вірлицею, вручає відзнаку скоба/вірлиці і посвідку та вітає)

ЦІЛІСТЬ (табір, курінь), СТРУНКО! НА ЧЕСТЬ НОВОІМЕНОВАНИХ ТРИЧІ ПЛАСТОВЕ СКОБ!

ЦІЛІСТЬ (табір, курінь), СПОЧИНЬ!

ЗВІТ, ВСТУПИ!